

I et vakuum af lykke

Det er en tid, hvor verden er – eller i hvert fald føles – så fandens enkel og ukompliceret for en 14-årig knægt med skulderlangt, krøllet hår og ring i øret.

Enten er du flipper eller rocker.

Enten er du til Stones eller Beatles.

Og enten er du en af vores. Eller en af deres. Og derfor en fjende, som skal kanøfles. Fordi du bor i næste parallelgade. Eller i næste kvarter. Eller i Nordbyen, som består af en flok rødhuder. Eller i den møgforkælede bondeby Hjørring. Eller i Aalborg, som virkelig er en by fyldt med idioter.

Og allernederst i fødekæden ligger de fulde svenskere, som ingen frederikshavner kan have respekt for – hvorfor det blandt de unge er en helt almindelig lokal sport ”at følge en svensker til færgen”. Som ung teenager mangler man jo midler. Svenskerne har dem. De er ude af stand til at forsvare sig. Og de ligger, som de har redt.

Svensson & Co. står også for tur, når Allan og vennerne sælger suppeterninger forklædt som hash. Terningen oversprayeres med hårlak eller andet velduftende. Så snuser svenskeren til varen i en mørk parkeringskælder i midtbyen og synes, det er en *rigtig* fin vare. Og sådan får man 10 kroner for en Maggi-terning.

Man stjæler ikke hos sin egen købmand. Han er jo en af flokken. Men den blinde købmand bor nogle gader væk. I neutralt område. Så det er ok. Og det er lige så let som at rulle eller narre en svensker at tjene penge på at sælge den samme kasse tomme flasker til den blinde købmand igen og igen ved at bære den forbi ham mange gange.

Og ellers kan man jo altid kravle over hegnet til lageret nede på havnen og lette Tuborg for nogle af deres kasser med tomme flasker.

Man får 15 kroner for en kasse tomme flasker. For 15 kroner kan man købe den flaske Palanca-hvidvin, som er nødvendig for at sikre en rus, så man tør gøre de ting, man nu engang skal gøre, når man er 15, har fået en kæreste, og hormonerne raser i kroppen...

Altså: Stjæl nogle flasker, sælg dem, køb en flaske hvidvin, lok tøsen med ind i en baggård, del flaskens lunkne, småkvalmende indhold i én køre - det halve til hver. Så er drengen og pigen fulde, så er de glade, så skal de ud og køre på knallert. Ud i skoven og rage på hinanden. Ud og opleve nogle af tilværelsens skønneste øjeblikke.

Sådan er livet.

I en tid, hvor verden er så fandens enkel og ukompliceret for en 14-årig knægt med skulderlangt, krøllet hår og ring i øret.

– Dén der ubemidlethed er en meget stærk ting. At man intet ejer. At du aldrig i weekenden har penge til at købe sprut og andre ting for. Som lidt større knægt har man imidlertid brug for midler til at manifestere sig. Også over for pigerne. Derfor tvang vores ubemidlethed os til at begå kriminelle handlinger såsom at stjæle tomme kasser med flasker, at snyde den blinde købmand eller rulle svenskere.

Svenskerne var jo sanseløst berusede, når de ankom til byen med færgen. Herefter købte de dynger af indkøbsposer med først og fremmest sprut og smøger, mens de rallede rundt. Og når de så de skulle tilbage til færgen, stod vi på lur. Så spottede vi en pensionist, der var tilpas fuld, og så hjalp vi ham til færgen. Det betød, at vi hjalp ham af med alle hans poser og fulgte ham ned til færgen med en fast hånd på ryggen, hvorefter vi skubbede ham om bord.

Vi havde et lager helt oppe under det øverste stokværk i et forladt pakhus på havnen, hvor vi gemte sprut og smøger og sådan noget. Vi var det samme slæng, som kom på biblioteket. Vi var vel mellem 10 og 20 unge. Og i weekenden drejede det sig så om at finde ud af, hvem der var alene hjemme. Hvor skal vi feste...?

Vi havde absolut ingen respekt for svenskere. De fortjente ikke andet, fordi de var fulde. Børn føler afsky for voksne mennesker, som er fulde. Man skal aldrig være fuld eller påvirket i nærheden af børn, med mindre de har en tryghed omkring det, som de meget sjældent kan have. Man må aldrig komme ud af kontrol i selskab med børn.

Jeg er i dag slet ikke i tvivl om, at det var meget lettere at være barn dengang end i dag. Der kan siges meget andet dårligt om det, men for børn er det altafgørende, at de har en grundlæggende tryghed baseret på, at de ved, at det fundament, vi lige nu bygger vores dag, nat og liv på, er urokkeligt. Og det *var* et urokkeligt fundament

dengang.

Jeg er opvokset i en tid, hvor ingen stod for opdragelsen, for det var simpelthen ikke nødvendigt. Der var så ufatteligt mange regler, der var uskrevne og indiskutable, og i øvrigt opdragedes de fattige kun i én version, og det var den rigtige. Og det var dén, der var magen til naboens. Så opdragelsessystemet var et selvkørende system, som bestod af flid, lydighed, disciplin og autoritetstro.

Jeg erindrer en stor del af min barndom som en tid, hvor tingene enten var rigtige eller forkerte, og man satte ikke så mange spørgsmålstejn. Det var et samfund, der stadig havde basale, uangrebne værdier. Man var ikke i tvivl om, hvem der bestemte. Det var på mange måder simpelt, og jeg har aldrig nogen sinde oplevet min mor og far være uenige eller skændes. Når der er nogle fundamentale regler, man ikke er uenige om, på en nærmest muslimsk måde, ja så behøver man ikke diskutere dem endsige sætte spørgsmålstejn ved dem.

Jeg er født 10 år efter krigens afslutning af forældre, som havde mistet frygten for krigen, men som stadig huskede alt. Og det var samtidig før, den kolde krig for alvor startede. Vi levede i et lykkeligt vakuum. Man havde stadigvæk sejrusrusen, lidt ligesom vi havde efter sejren over tyskerne i EM-finalen i 1992, ikke...? Nøjagtig den samme følelse må de have haft. Mændene kunne sidde i deres 110 procent nylonskjorter og ryge Cecil, uden de vidste, det var farligt, og prale af deres bedrifter og heltegerninger under krigen. Fortælle løgnehistorier som var stærkt overdrevne. Og ude i køkkenet stod konerne lykkelige og tilfredse og smurte snitter og nynnede *Den signede dag* uden at vide, de var undertrykte. De var højgravide, men de røg også smøger – for de vidste heller ikke, det var farligt.

Vesteuropa oplevede et gevaldigt boom, økonomisk og kulturelt, da jeg var dreng. Jeg husker, at vi altid fik tartelet-

ter, når min onkel og tante var på besøg. Min generation voksede altså op med et gevaldigt overskud. Det var opgangstider. Vi fik mange proteiner og gode landbrugsprodukter. Vi var forgyldte i et ubekymret samfund, hvor det var fantastisk at være barn, fordi man simpelthen endnu ikke var begyndt at bekymre sig om noget. Jeg tror, vi er den mest lykkelige generation, fordi vi fik lov til at være børn, indtil vi var 18-20 år gamle – indtil 1970-72, hvor tingene for alvor begyndte at falde fra hinanden. Hvor alting gik i opløsning. Hvor opgøret med de nedarvede værdier begyndte. Hvor man jagede universitetsprofessorerne ud, nedlagde religionen og lavede om på kønsrollerne.

Man ragede alt ned, men man glemte at skabe noget nyt. Det er derfor, aviserne i dag er fyldt med enspaltede historier om folk, der klumrer rundt og smider babyer ud fra broer. Vi har ikke længere nogen værdier. Det ser man i debatten om de unge. Der er da noget galt, når piger på 10-12 år siger, at de gerne vil klæde sig sexet.

Jeg har som mange andre fra den tid det store privilegium, at jeg på grund af den store indflytning både er fra landet og fra byen. Jeg er født og opvokset et par år efter min storebror Bjarne og et par år før min lillesøster Britta på et lille husmandssted i Grønholt godt to en halv kilometer uden for Frederikshavn. D0a jeg var ni år gammel, flyttede vi ind til Frederikshavn. Begge steder fik lige stor betydning for mit liv. Og der er i hvert fald et stort skisma mellem de to former for liv.

Vi voksede op på min bedstefars husmandssted med åbne vidder og masser af luft og overskuelighed. Dengang var det jo sådan, at når husmandskonen døde, så blev den yngste datter hjemme, fordi en mand ikke selv kunne lave mad. Da mor var den yngste datter, og da de andre var rejst i tjeneste på andre gårde – ja, så blev hun hjemme hos min bedstefar og var hans husbestyrerinde, fra hun var 18

år. Far var landpost, og han gik med post i det område. De mødtes faktisk i hønsegården, da far spurgte om vej, og så blev de forelskede i hinanden. Så flyttede far op på husmandsstedet og boede der sammen med min mor og min bedstefar. Og så fik de så os tre unger...

Grønholt – som bestod af seks-syv fritliggende husmandssteder – ligger lige bag de bakker, som er den sidste vold til Kattegat. Der var ingenting derude – overhovedet! Det var et meget lille husmandssted på bare 12 tønder land, men det kunne man jo klare sig med dengang. Der blev først indlagt strøm to år, før jeg blev født. I den tid, vi boede der, var der hverken vand eller fjernvarme, og der var heller ikke noget toilet. Så vi satte os bare på hug og sked bag ved køerne i samme rende, som køerne sked. Det var helt almindeligt på landet sidst i 50'erne.

Jeg kan tydeligt huske gnidninger, da jeg har været en fire-fem år gammel, især imellem min mor og min bedstefar. Det var ikke noget alvorligt, men fordi vi er opvokset i så ekstrem en harmoni, husker man de få øjeblikke, hvor der har været optræk til problemer. Problemerne opstod selvfølgelig af, at jeg selv og min storebror altid ville undersøge alt muligt. Men vi skulle holde os fra hestene, som kunne sparke. Vi skulle holde os fra roehakkeren, som kunne hakke vores arme af. Vi skulle holde os fra tærskværket, fordi vi kunne komme i klemme i remmen, der trak det. Og vi var naturligvis altid i alle tre ting... Det var naturligvis en forstyrrelse, som min bedstefar – som var den sidste stavnsbonde og pløjede med hest hele sit liv – ikke kunne cope med, tror jeg.

Mor var hjemmegående, og hun prøvede at passe på os, mens vi tossede rundt dér, fordi det hele simpelthen bare var for småt. Det var et stort privilegium for mig at vokse op sammen med mine bedsteforældre. Min morfar Thorvald betød utroligt meget for mig. Han var en rollemodel,

*Herover og side 334
Detaljefotos fra Allan
Olsens barndomshjem i
Grønholt ved Frederikshavn.*

Foto side 330-331:

Allan Olsen på den samme stubmark i "The West Land" – før og nu. Til venstre en fire-fem årig dreng med en af familiens mange hunde på en mark nær barndomshjemmet i Grønholt. Til højre Olsen på samme sted i dag. „Det er sådan mellow... sådan et romantisk billede. Det har ikke forandret sig ret meget, og det er også det, der er det sjove...”

fordi han repræsenterede alt det, som børn har respekt for. Nemlig det perspektiv, som man ikke forstår, men som i høj grad indebærer noget mytologisk for én.

Han var husmand på den måde, at han havde to køer, to heste samt et udefinerbart antal katte og hunde, som kom og gik – og han var meget usentimental omkring det. Når en kat blev gammel, blev den klasket mod en møddingmur og slået ihjel. Kattene var ikke kæledyr. De var der for at fange mus og rotter. Og hundene havde man for at holde ræven væk. Kunne de ikke det, så kunne de blive skudt. Vi fik derfor et afklaret forhold til dyr, selv om vi jo som børn også havde et følelsesforhold til dem. Et forhold, som de voksne ikke havde. Og selvfølgelig begyndte det jo langsomt at udvikle sig til, at hundene var kæledyr. Og den ene af kattene var også ”hellig”.

Det var jo sådan set ikke andet end en gård, men det sted repræsenterede for mig den fuldstændigt uendelig åbne plads og frihed. Vores barndomshjem i Grønholt var det sted, hvor der ikke var nogen begrænsninger. Det var måske også skolens modsætning, faktisk en Patos-ting. Vi havde vores egen lille skov, og vi havde vores egne marker, og det var alt sammen vores, lige så langt vi kiggede, selv om det jo fandeme ikke fyldte mere end fire fodboldbaner! Men alligevel var det et sted, som jeg ville dø for at forsvare! Og sådan har jeg det faktisk stadigvæk i dag, hvor min søster Britta bor på stedet.

Én gang hvert år var vi på endags-udflugt til Aalborg. Far lejede en trehjulet gokkemobil, hvor man gik ind foran – og så blev vi ellers stoppet derind alle fem med far og mor forrest og os tre unger omme bagi. Så kørte vi til Aalborg, og så kom vi i Ladeporten, som var en legetøjsforretning, hvor vi fik lov at vælge hver et stykke legetøj. Bagefter var vi i zoologisk have, og så sluttede vi på Restaurant Diner og fik bøfsandwich, som dengang var med rugbrød – det

var før, sandwichbollerne blev opfundet. Bagefter kørte vi hjem igen. Det var ferien hvert år. Én dag i sommerferien, og vi var hjemme inden aften. Men det var en fantastisk rejse, en odysseé. Siden har jeg rejst i mere end 40 lande – måske netop fordi jeg aldrig kom længere som barn.

En sommeraften i 1965 flyttede vi ned til ydbyen i Frederikshavn. Det var ikke en beslutning, vi børn havde været involveret i, for dengang holdt man jo ikke familieråd. Jeg husker, at det var den lille lastbil fra Davids Budcentral – som egentlig var den lokale mælkemand – der kom og hentede vores flyttelæs. Min far og ham har nok aftalt en kasse bajere eller et eller andet for at flytte vores sparsomme gods.

Jeg sad deroppe på ladet sammen med et par andre, da vi skrumlede indad mod byen. Der var en støvsky efter hundene, som løb efter flyttebilen. Bilen måtte stoppe flere gange, og så fik bastarderne skældud og blev jaget væk. Hvorefter vi kørte et stykke igen. Siden havde vi altid i Frederikshavn forskellige hunde, som løb tilbage til Grønholt og blev kørt over på vejen.

Lige så snart, vi var flyttet derned, fik jeg min første følelse af hjemve efter det, jeg kom fra. Men det havde nu nok mere med min egen hjemve og mig at gøre, end det havde noget med stedet at gøre. Altså, en side af mig, som blev en meget, meget vigtig del af det, jeg laver nu. En sentimentalitet og en romantisk følelse af altid at savne det, jeg har forladt, og frygte det, jeg skal til – men alligevel hele tiden bevæge mig. Straks, da jeg startede i skolen, begyndte jeg at cykle op til vores husmandssted. Jeg kan huske en sorgfuld følelse af at være blevet flyttet fra det sted, hvor jeg egentlig hørte til. Jeg havde også en fornemmelse af svigt. Måske er det fordi, man meget tidligt oplever, at man besjæler sine omgivelser ved at være der. Og hvis man besjæler noget og forlader det, så har du jo

ladt det i stikken, ikke?

Jeg blev ved med at køre derud, indtil jeg var 20 år gammel, hvor vi flyttede til Århus. Til huset hørte der nemlig en lille tønde vildt, uberørt, kuperet, håbløst stykke jord, som ikke kunne dyrkes, og det lå hen som skov. Her havde vi en lille lysning med en bålplads, og fra jeg var 14 til 20 år kom jeg derop med min flok. Der hang vi ud og følte os bare fuldstændig afsondrede fra alt det andet. Vi lå der nogle gange i dagevis og slaskede og drak. Vi slog os bare ned i skovbunden. Sådan noget som at tage et telt eller sovepose med var fuldstændig utænkeligt og uhørt. Man faldt om, hvor man var, og i den tilstand, man var i.

Vi havde også piger med, som vi kunne køre og sådan noget. Det var ikke et sted, man kunne løbe hjem fra, og det lå alligevel for langt væk til, at nogen ville gå hjem deroppe fra om natten. Vi kørte på knallerter med pigerne bag på, og hvis de ville hjem, så kunne de gå. Den, der kørte knallerten, bestemte.

Senere fik jeg også den der vemodige følelse over for det sted, vi flyttede ind til, for det er jeg jo også siden flyttet væk fra. Jeg tror, det er fordi, at mange førstegangsoplevelser, som ikke bliver det samme senere – det første kys, det første bræk i cigaretautomaten, det første sex og så videre – knytter sig til nogle bestemte steder. Og selvom du senere i livet flytter 20 gange, får du aldrig den følelse igen. Jeg har boet 15 steder i Århus, vil jeg tro, og de siger mig intet.

For os børn var det noget helt nyt med en have med en hæk, som vi skulle blive inde bag. Vi var jo vant til, at det var vores til alle sider. At marken og skoven hørte til. Jeg kan huske, at min storebror og jeg stod ude på græsplænen for lige at ”prøve lyden”, som vi kaldte det. Vi stod og råbte og gav lyde, og naboen stak hovedet op over hækken og spurgte, om vi var syge. Det var det første, vi overhovedet hørte ham sige. Det var også helt nyt for os med træk-og-slip, og vi tre børn fik hver især lov at prøve at trække én gang.

Det var også helt nyt, at der var andre børn omkring os. Det skete

„Det var jo sådan set ikke andet end en gård, men det sted repræsenterede for mig den fuldstændig uendelige åbne plads og frihed...”

MIN GEMMETING

–Jeg har ikke én eneste ting gemt fra min barndom ud over nogle fotos. Her er jeg sammen med min storebror fotograferet hjemme ved gården i Grønholt i mors hjemmestrikkede sweaters med ens mønster.

Detajlefotos fra
barndomshjemmet i
Grønholt 2006.

kun nytårsaften oppe i Grønholt, hvor alle børn i alderen 3 til 18 var sammen nytårsaften. Og det kunne vel løbe op i seks-syv unger. Nogle af dem temmelig mærkelige. Det var sådan meget *Twin Peaks* i Grønholt...

Vi kom fra et uordnet samfund, hvor vi fulgte naturens måde at angribe tingene på. Hvor man bygger i læ af lidt skov eller nogle bakker, eller hvor det nu kan lade sig gøre. Hvor man indordner sig. I byen gør man det modsatte, der kultiverer man. Det var et ordnet samfund, hvor gaderne var lagt parallelt og med hinanden, og hvor husene var placeret geometrisk. Alting var geometrisk.

Vores nye hjem var et forholdsvis nybygget, lillebitte firkantet parcelhuslignende gasbetonhus. Nok den mindste konstruktion, der med en vis anstændighed kunne kaldes et parcelhus. Det var ikke bygget til at have tre børn i, da der kun var to værelser.

Men tidligere havde vi jo bare haft ét værelse, hvor min mor og far og os tre børn sov i køjer, så det må have virket fantastisk at komme til byen og trods alt have en stue og et køkken og et badeværelse og den slags ting. Men mine forældre sov i stuen på en udtræks-ottoman.

Far byggede og flyttede hele tiden rundt. Han delte bl.a. et seks-otte kvadratmeter stort børneværelse op til to børneværelser ved at slå en streg midt på gulvet – og så byggede han en spånplade op som væg og lavede en skibsbriks og et bord af spånplader, og så var det mit værelse, og min søster havde det andet.

Jeg havde det vidunderligt med det værelse. Jeg har vel været 12-13 år, og jeg kunne nå fra væg til væg, når jeg stod op, så det har maksimalt været halvandet meter bredt. Far havde også et eller andet sted fusket sig til et lille gult badeværelsesvindue, som han satte i mit værelse meget højt

oppe mod øst – ned mod havnen. Frederikshavn er jo en jernby, og dengang arbejdede værftet døgnet rundt, så vi kunne altid høre nogle dybe drøn af folk, der bankede på skibssiderne. Og når jeg om aftenen lå i mørket og kiggede ud af det gule vindue, kunne jeg se svejsegnisterne – de der blink i himlen, som jo egentlig er hvidt lys. Men igennem det gule vindue kom det hele til at se psyko ud, mens mit lille værelse blev oplyst af gule lyn.

Jeg er i dag et udpræget storbymenneske, som godt kan lide den der New York-følelse af at være vågen et sted, hvor andre sover – og sove et sted, hvor andre er vågne. Jeg kan godt lide, at ikke alle sover, og det tror jeg stammer fra dengang.

Efter flytningen skulle vi pludselig forholde os til mange flere ting, mange flere regler. Den helt store forandring var dog nok mængden af mennesker. Man bor pludselig i huse ved siden af hinanden, og hvert hus repræsenterer tre børn, som skal stille sig midt på vejen og være venner eller fjender. Derfor opstår der bånd og nogle venskaber, som forudsætter fjendskaber. For hvis man ikke har et fjendebillede, så er det umuligt at have et vennebillede.

Grundlæggende havde vi jo familien, der var sammen, og dem ville man dø for. Det næste, man ville dø for, var dem fra vores egen gade Vogelius Vej i kamp mod nogle fra parallelvejen Elius Andersens Vej. Eller nogle af de andre veje. Men hele vores kvarter stod også sammen i vores fjendskab over for det næste kvarter. Og så var der dem i Nordbyen... Det var rent sorte og røde myrer. Og vi havde et klart ubehag og en sikker antagelse af, hvem der var fjenderne. Det sad meget, meget dybt i os. Det var meget vigtigt!

Man kunne også godt gå i alliance med nogle andre,

*En meget ung udgave af
Allan Olsen på trehjuleren ved
husmandsstedet i Grønholt.*

hvis man manglede nogle, men ellers var disse opdelinger virkelig noget, der blev taget højtideligt. Jeg har nogle gange snakket med Niels Hausgaard om, hvad forskellen på ham og mig egentlig er. Og den er, at han er landet, mens jeg er byen. Jeg kunne lige så godt være kommet fra Wuppertal eller Liverpool. Der er meget Manchester eller Glasgow-agtigt i miniformat i det, jeg kommer fra. Hausgaard kommer fra alhede, hav og klitter.

Hvis nogle børn, som vi ikke tidligere havde set, kørte ind i vores gade, vidste vi straks, de ikke var nogle af vores, og så blev de onduleret. Sådan var det! Så tog vi deres cykler fra dem og gav dem nogle på hovedet, og så løb de deres vej. Det skete også nogle gange, at nogle af børnene fra vores ende af byen, som havde en avisrute inde i de grovere kvarterer i Nordbyen, kom vrælende hjem med en blodtud uden aviser og cykler. Så tog deres far af sted, for nu skulle han fandeme vise dem. Og så kom *han* hjem med blodtud og uden cykel... Du vidste godt, at hvis du kørte om hjørnet i en de gader deroppe, og der stod nogle og hang ud ved kantstenen, så trådte de et skridt frem, og så kunne du måske godt vende om, men da de kendte gaderne bedre end dig, ville du blive fanget et eller andet sted. Du kunne lige så godt overgive dig med det samme.

Jeg prøvede en enkelt gang som 16-årig ved en fejl at forville mig op i de gader på min Velo Vap. Da jeg drejede omkring hjørnet af gaden, stod nogle gutter 100 meter fremme, og så sprang jeg bare af, løb gennem nogle haver og stak af – og lod dem have knallerten. Jeg så den aldrig mere, for det var utænkeligt at hente den senere. På et tidspunkt gik jeg også med Frederikshavns Avis. Man kunne møde op som løsarbejder og få en avisrute. Hvis du kom fra Nordbyen og fik en rute i Sydbyen eller omvendt, så smed du hellere både cyklen og avistasken i havnen...

Da jeg som 14-årig købte min første guitar for de 400

kroner, jeg havde fået i konfirmationspenge – en halsbrækende elendig 12-strengs Høyer med seks strenge købt af en fyr, som påstod hans fætter var den skotske sanger Donovan – smuglede vi instrumentet hjem midt om natten bag på en knallert uden lys på. Sælgeren boede nemlig i Nordbyen, og hvis vi var blevet antastet af nogle i gaden deroppe, var guitaren blevet taget fra os og trukket ned over hovedet på os.

Og sådan fortsatte fjendebillederne, selv om jeg allerede som 10-årig begyndte at spille ishockey og der mødte børn fra hele byen. Men så havde vi jo et fællesskab mod f.eks. dem fra Aalborg, og så skulle de jo om ikke andet mærke vores kompleks. Vi kunne aldrig vinde, men de kunne altid slå sig på os. Og sådan er ishockey stadigvæk i Frederikshavn. Jeg havde det problem, at mit talent var større end det, jeg fik lov til at udvikle det til, fordi jeg allerede, fra jeg var 12-13 år, var langhåret og havde ørering. Og det var man ikke i sådan en klub. Derudover var man heller ikke særlig velset, og man kom ikke så let ind i sammenhænge, hvis man var proletarbarn, fordi det var bedre folks børn, der spillede ishockey. Så der skulle kæmpes hårdere. Men jeg nåede faktisk at spille på førsteholdet i 1. division i 1979.

Jeg tror ikke, meget er ændret i Frederikshavn i dag. Jeg skulle blive 48, før jeg for første gang for få år siden kom op i et bestemt kvarter i Nordbyen for at spille en koncert

Allan og lillesøster Britta i stolen hos deres morfar Thorvald. Britta bor i dag i barndomshjemmet i Grønholt uden for Frederikshavn, og bedstefaderen har Allan Olsen skrevet om i sin sang "En stille glød i mørket."

for Danske Bank i en hal, som ligger i den ende af byen. Det var i nærheden af Horsensgade- og Vejlegadekvarteret, som var et af de værste rabarberkvarterer - virkelig *Yellow Brick Road*. Jeg kørte ned igennem gaderne med en kammerat, og det var en meget stærk oplevelse for mig, for jeg kunne stadig mærke, at jeg var lidt beklemt.

Jeg er overbevist om, det er vigtigt hele livet igennem at føle, at man hører til et bestemt sted, og jeg tror, vi alle kæmper enormt meget for at høre til et bestemt sted. Min barndomsgade i Frederikshavn rummede den samme form for adskillelse og sammenhold. Sammenholdet bestyrkes i, at vi er imod nogle andre. Jeg ved ikke, om der ligger noget dybt i at tilhøre en flok... og hvor stor kan en flok egentlig være, før den ikke repræsenterer den samme helt afgørende nærhed? Hvor stor kan en landsby være, før den bliver til en by? Hvilket nærmiljø rummer alle kvaliteter? Hvor stort kan sådan noget blive, før det bliver til noget, der er diffust? Og hvor mange skal vi være, før vi ikke længere føler et 100 procent ansvar for hinanden?

Men i den gade, hvor vi voksede op – med det antal huse, med det antal familier og med det antal børn – var der en perfekt følelse af et hierarki. De stærkeste var førerne af flokken, og fællesskabet handlede om at kanøfle dem, der kom fra den anden gade, hvor de havde *deres* sammenhold.

Jeg kan huske en helt absurd situation, hvor jeg og nogle kammerater i 12-13 års alderen af uransagelige årsager havde fået lov at grave en jordhule med brædder i bunden af vores have, men vores hæk i baghaven stødte jo lige op til baghaven fra en grund i den anden gade. Da det blev opdaget derovre, begyndte de at kaste sten og flasker og alt muligt lort ind på os. Så begyndte vi jo at gengælde

bombardementet, og det endte faktisk med, at min far var nede og deltage på vores side, og vi lavede sammen med ham nogle katapulter, der kunne kaste tørv...

Da jeg var 14 år gammel, begyndte jeg var at hænges ud ved biblioteket, som lå nede i centrum af byen, hvor Jens Gaardbo også kommer fra. Jens og jeg mødtes der, kom med i det samme slæng, løb efter de samme piger og sådan noget. Det var i øvrigt første gang, man begyndte at kunne omgås folk fra andre steder i byen, og da vi kom i puberteten, var det ikke længere så meget gaden, tingene relaterede sig til. Men biblioteket.

Da vi flyttede til byen, begyndte det at blive nødvendigt, at begge forældre tjente penge. Mor solgte ost til svenskerne et eller andet sted nede i byen. Så når jeg kom hjem fra skole, åd jeg nogle madder og susede ned på biblioteket nede i midtbyen på knallert eller cykel.

Vi var flipperne, og vi mødtes omkring musikken. Det var Dylan, Cream, Stones, Procol Harum, Jethro Tull, The Who, Jimmy Hendrix... sådan nogle ting. Black Sabbath, Ten Years After og Deep Purple lå mere til rockertyperne, og Beatles opfattede vi som homoseksuelle, for man kunne

ikke have respekt for en rockstjerne, der spiller rock, og som har runde briller. Jeg tror faktisk, at vi nærmest var det, man kan kalde *mods*.

Når man var flipper, var man langhåret og havde det rød-hvide-blå RAF-emblem og et The Who-mærke på sin militærjakke. Og man gik med Clarks ørkenstøvler og Lewis cowboyjakke både sommer og vinter. De andre gik i læderjakker og kørte nogle større og mere tunede knallerter.

Da jeg begyndte at spille, opdagede jeg hurtigt, at guitaren kunne repræsentere to ting: En trussel mod den stilstand og stagnation, som voksenlivet så ud til at repræsentere – man kunne jo se voksne, der var stagneret – og derudover lå det jo næsten i instrumentet, at guitaren var en trussel mod enhver form for fast arbejde. Desuden repræsenterede guitaren en mulighed for, at en proletardreng, som ikke var den kønneste dreng i klassen, alligevel kunne komme tæt på pigerne, fordi de beundrede, at man kunne spille lidt. Og det er tre stærke ting...

Jeg spillede mest alene, for jeg havde ikke temperament til at spille sammen med nogen andre. De første 20 år af min karriere var jeg simpelthen for asocial til at spille i orkester. Hver gang jeg prøvede, endte det i ballade og trusler om springskaller. Så blev jeg solist.

Som 14-årig var det største problem, at der ikke var mulighed for at få en elektrisk guitar med forstærker – det var ikke inden for rækkevidde – så det var nødt til at foregå på akustisk guitar. Så jeg spillede Who-sange, *My Generation* og sådan nogle ting, akustisk. Jeg sad og lyttede melodier af efter min storebrors grammofon med højttaler i låget, som han havde fået i konfirmationsgave – eller jeg stjal nodebøger på biblioteket. Der var begyndt at komme becifringsbøger, og dem neglede jeg. Det var jo sjovere at eje tingene selv, og det med lånerkort var sik-

kert noget indviklet noget, som vi ikke kunne komme i betragtning til. Vi så i det hele taget os selv som nogle, der ikke kunne regne med at komme i betragtning til noget som helst. Vi var nødt til at klare os selv, for vi kunne ikke spørge voksne til råds.

Den kultur, jeg kom fra, var en tundra af stilstand i en sådan grad, at det ikke var et spørgsmål om hvilken slags musik, man spillede. Alene det, at man spillede musik, blev opfattet som en øretæveindbydende frækhed. Omgivelserne betragtede intuitivt den slags pjat som en trussel mod altings uforanderlighed. Bare dét at stille sig an. På en måde var genren underordnet. Konceptet var det samme: At få fat i en guitar, få lært 10 sange, komme ud at spille, drømme om andre muligheder, og imponere nogen og være noget...

I dag er jeg slet ikke i tvivl om, hvor jeg hører til musikalsk, når det kommer til stykket. Alt i min opvækst, mit had til og sunde skepsis over for autoriteter, mine komplekser – alt sammen fører lige lugt i den mest øresønderrivende punk. Man vil sikkert påstå, at punk ikke fandtes dengang, men det har den altid gjort. Raske børn føler sig altid gjort fortræd i et vist omfang, og svaret er – punk! Den power, der ligger i at vokse op i en flække, giver én en form for *the blues*, som man kan bruge til noget. Du vokser jo op med et enormt raseri og hævnthørst over, at du er blevet sat i den her udørk, og det er eddermame en power, man kan skrive på. Det fede er jo netop den energi, der ligger i at være overset eller udstødt. Man skal sgu da sige: „*Tak fordi jeg fik lov til at vokse op – ikke i Hørsholm, ikke på Christianshavn midt i det hele – men tak fordi jeg fik lov at vokse op i det grimme stykke lorteindustri.*“

Min skolegang i den store kasernelignende Bangsbostrand Skole var ikke uproblematisk. Jeg kan tydeligt huske min første skoledag som otteårig, hvor vi gik ned

„Mig og mit slæng. Vi ser jo
fuldstændig ud som Mew
eller Sabya! Men det er nu
nok nærmere omvendt...
Vi sidder i den lille skov, der
hørte og stadig hører til mit
barndomshjem i Grønholt.
Der blev jeg og vi ved med at
komme og være utérlige...”

til byen, min mor og mig, med min skoletaske i hånden. Så kom vi ind i skolegården, og der var 800 børn. Og jeg havde aldrig set mere end allerhøjest 10 børn ad gangen på samme sted. Mængden var skræmmende, og man stod også militærisk på rækker to og to i skolegården. Det var sådan en skole, hvor lærernes og ledelsens opgave sikkert først og fremmest har været at beskytte sig imod børnene, fordi de udgjorde et anarki af livskraft. Til gengæld var vi også en slags børn, der i modsætning til i dag var programmerede til at indordne os.

I disse tider har børn 15 mellemnavne, de skal hver have otte kvadratmeter i klassen, og de skal konstant have opmærksomhed, fordi de er små prinser og prinsesser. Det var vi jo ikke. Vi var flokdyr, som var parate til at indordne os med kadaverdisciplin. Der var mange store grundlæggende spørgsmål, som aldrig nogensinde behøvede at blive berørt, såsom religion, kønsroller, kulturel baggrund, ståsted, „hvem er jeg, og hvor kommer jeg fra?“ – ting, som for en seks-syvårig i dag er problematiske. Det må i det hele taget være svært at være barn i dag, når ens forældre generelt for det første er skilt en eller to gange og derudover konsekvent sidder over kaffekopper og snakker om identitetsskabelse – om problemer som egentlig er pubertetsproblemer, teenageproblemer.

Det må være svært at være teenager og komme ud på lokummet og onanere, fordi mor eller far er ude og undersøge deres seksualitet, eller hvad fanden det nu er, der foregår, ikke? Altså, hele det dér med, at vi i dag gentager vores opvækst i det uendelige. Det gjorde man jo ikke dengang. Jeg tror grundlæggende, at børn fungerer på fuldstændig samme måde nu, som de gjorde, da vi var børn. Forskellen er bare, at de på et meget tidligere tidspunkt holder op med at gøre det. Den merkantile udvikling i vores kultur har gjort, at man gør dem til voksne allerede

i syv-otte års alderen. Så skal de i g-streng og push-up-bh, når de er otte, og de er i *Stjerne for en aften*, når de er ni. Det er grotesk.

Piger var et tema fra omkring 7. klasse. Der var jo altid nogen, man var fuldstændig optaget af. Og så er der alle de andre ting, man sværmer for i den alder – hvorfor det da også er fuldstændig sindssygt, at man sætter børn i skole, så de i den mest aktive og tumultariske tid i deres liv skal sidde på deres røv i stedet for at have dén tid i fred, indtil de er modne til boglig viden. Hvis du er et menneske, som føler stærkt og har krudt i røven, vil du altid komme i klemme i skolesystemet. Det vil du gøre, fordi din drift er modsat af at sidde der og glo.

Jeg blev erklæret ”måske egnet” til realen efter 7. klasse og dumpede herefter af en eller anden mærkelig grund til optagelsesprøven til realen. Jeg var ikke ubegavet, men jeg var meget upopulær hos vores lærere, fordi jeg var med i flokken af drenge i klassen, som var fuldstændig uinteresserede. Heldigvis lykkedes det mig utroligt nok at få overtalt mine forældre til en indmeldelse på byens private realskole, hvor man selv kunne bestemme, om man ville i realen, hvis blot man gik 7. klasse om.

Jeg kunne bare mærke, at jeg fik den dér følelse af, at „*det er helt galt, det her, jeg skal simpelthen i gymnasiet!*“ Og det kunne man ikke komme som almen. Men hvis du bliver smidt i den vogn, hvor der står ”almen” på, så hedder det altså ned på dokken, ikke? Enten så uddanner du dig, og det vil sige, at du går i gymnasiet, og eller også så ender du nede på værftet – i en kedeldragt. Og det ville jeg for alt i verden ikke! Det havde jeg en fornemmelse af var en *dead end*. Blind vej.

Men allerede efter et halvt år var der ballade. Vi var på lejrskole, og der var én, der havde røget pot eller nogle andre blade, og det havde jeg faktisk ikke haft noget med

at gøre. Men jeg var jo langhåret, så jeg måtte ha' været rodet ind i det. Thomas og jeg blev hentet af skoleinspektøren og pedellen på lejrskolen i Rebild og kørt direkte til afhøring på politistationen i Frederikshavn. Det var en rystende oplevelse. Thomas blev herefter smidt ud af skolen *for good*, og han døde senere som narkoman på Christiania. Jeg blev også smidt ud af skolen. Men kun i nogle dage. Da de ikke havde nogle beviser mod mig, kom jeg ind igen.

Jeg kan tydeligt huske, da vores skoleinspektør kom cyklende alvorsfuld ud til mine forældre og satte sig til bords med min far og sagde: „*Det her er jo alvorligt.*“ Nu var det i forvejen sådan, at når der var forældremøde med min bror eller søster, kæmpede mine forældre om at komme ud af døren, og når det var mig, kæmpede de for at lægge sig syge, hvad ingen af dem nogen sinde har været. Så i forvejen var det ikke fedt. For jeg var jo en rod i skolen. Og utilpasset. Men jeg husker, at far forsøgte at bagatelisere sagen over for ham. Det havde jeg stor respekt for. Far syntes, det var noget pjat.

I 2. real blev jeg atter smidt ud af skolen. Vi havde en sur lærerinde, som altid skældte ud, og i et frikvarter havde vi væddet, om jeg turde kysse hende, mens hun skældte ud. Alle klassekammeraterne ville give hver en femmer, hvis jeg turde, så der var vel hundrede kroner i puljen. Hun var en lille dame, som sikkert var en udmærket lærer. Men der blev slået hånd på det, og så er der jo ingen vej tilbage. Og jeg gjorde det også. Jeg kyssede hende et eller andet sted i ansigtet.

Igen kom inspektøren cyklende alvorsfuld på sin sorte cykel, stillede den op ad vores plankeværk – hvorefter han skulle fortælle far og mor, at en lærer havde anmeldt mig for sexchikane. Det vidste mine forældre slet ikke, hvad var for noget. Jeg havde forklaret, hvad det var – et simpelt

væddemål – men nu var det anden gang, og nu kunne jeg ikke blive taget til nåde.

Men mine klassekammerater – bortset fra en enkelt gårdmandsdatter eller to – strejkede i en uge, og dét pres kunne skolen ikke klare, så jeg blev igen taget til nåde.

Det sjove var, at da jeg så gik i 3. real – jeg var sprunget fra den lille latinprøve, og jeg var fritaget for matematik, fordi man ikke kunne gennemføre undervisningen, hvis jeg var i klassen – så sagde en af de gode lærere til mig: „*Du skal lige tænke på en ting, Allan. Om et halvt år har du din realeksamen, men uden latin og matematik kan du ikke komme i gymnasiet. Så kan du kun komme ned på værfet – som du ikke vil...*“

Så fortsatte han: „*Jeg har tilmeldt dig et aftenskolekursus i latin og matematik, så du kan tage det, hvis du vil, og komme i gymnasiet.*“ Og det var altså en lussing, jeg kunne forstå. Det fantastiske var, at den lille latinprøve på aftenskole foregik på den største skole i Nordbyen, så jeg skulle derop hver aften på min knallert uden at blive set af nogen. Samtidig måtte mine egne kammerater heller ikke vide noget, for det var pinligt at gå på aftenskole sammen med fem andre.

Handelsskolen var ikke et tema. Det var jo ren bøsse at gå på handelsskole. Og sådan har jeg det i øvrigt stadig i dag. Handelsskolen er kun beregnet til én eneste ting, og det er, at folk skal lære at tjene penge. Og det udvikler ikke noget som helst. Jeg elsker faktisk tanken om gymnasiet som et sted, der har haft som formålsparagraf at indgyde ånd, og det synes jeg er en meget smuk målsætning. Den har handelsskolen ikke. Det er købmandslære. At rage til sig. Vi hadede dem, der gik der, som pesten. Så det var gymnasiet eller *nothing*... Gymnasiet eller værfet. Og så kom jeg faktisk på gymnasiet og henslæbte en musik-sproglig studentereksamen dér.

Man kan herefter diskutere, hvad der var sket, hvis jeg ikke var kommet i gymnasiet. Det er et meget filosofisk spørgsmål, for man kan jo tilhøre to forskellige trosretninger. Den ene er, at jeg alligevel var endt dér, hvor jeg er endt nu. Den anden, at rene tilfældigheder betød, at jeg gik fri af faldgruberne. Jeg var heldig med, at der var en lærer, der sagde til mig, at han havde meldt mig til aften-skolen, og jeg var heldig med, at jeg skiftede skole. Jeg tror, at meget af det handler om rent held.

Den kreativitet og det talent, jeg eventuelt måtte besidde, har fået lov til at blive udviklet uden at blive standset. Det kan også være, mit talent og min kreativitet ikke var større, end at begge dele let kunne være væltet af at komme på værftet. Efter gymnasiet begyndte jeg faktisk at arbejde på jernstøberiet Alpha Diesel i Frederikshavn, hvor jeg var på natholdet et halvt års tid.

Jeg tror, der er nogle helt grundlæggende værdier, som har været med til at skabe min identitet, som jeg hverken kan eller skal søge at fornægte. Det er sådan en *steadyness*. Begge mine forældre lever endnu, og de bor stadig i det hus, hvor vi voksede op. Og der ser ud fuldstændig, som der gjorde dengang. Der er blevet bygget lidt til, nu hvor de ikke længere har brug for det, men hvor de til gengæld har råd til det, fordi de igler, der hang på deres krop og sugede af deres penge, er væk.

Der er en fuldstændig lige linje i deres liv, og jeg ved, hvad far og mor foretager sig netop i dette øjeblik, hvor vi to snakker. De sidder i vores lille køkken over for hinanden ved et lille bord, hvor man ikke kan sidde ansigt til ansigt. Men man kan sidde ved siden af hinanden og kigge lige ud, så man ikke konfronterer hinandens blik for meget, for det er ikke sikkert, det kan bære.

Den der dybe kærlighed og dybe tryghed, jeg er vokset op med, med mine forældre og som familie i dén gade

og i dét miljø – den har jeg siddende dybt i mig. Og jeg forsøger at give den videre. Det er bare svært nu. Du kan nemlig kun give den videre i adfærd, og vores adfærd er jo også i høj grad påvirket af, hvem vi er blevet til. Jeg er jo blevet til noget helt, helt andet. Det er et socialt spring uden lige.

Min storebror og jeg er de første i vores slægt, der de seneste 700 år har gået mere end syv år i skole. Det var den gave, vi begge fik af vores forældre. Det var det, de loftede på deres ryg og sled sig ned på. Min mor og far vejer jo ikke tilsammen 100 kilo i dag. De er to små, indtørrede, opslidte mennesker – men de er stadig meget aktive. Min mor står stadig op klokken fire om morgenen og støvsuger. Fordi det er sådan en instinktiv ting. Det skal gøres. Og den der med at passe sine ting tror jeg også ligger dybt i mig. Det er ikke noget, nogen har haft som ambition.

Mange af de kvaliteter, vi snakker om her, kan man snakke om uden blufærdighed, fordi det er kvaliteter, der er bragt videre generation efter generation. De ting, man vælger som ideal og kæmper for, lykkes som regel ikke. Men det lykkes, blot det er overleveret naturligt.

Jeg hørte Niels Hausgaard sige i et interview på P1, at *„det handler jo bare om at lave alting enten rigtigt eller forkert – og nu virker det som om alting er lige meget.“* Det synes jeg, der er noget meget rigtigt i. Førhen var alting godt eller skidt. Nu er det som om, alting er lige godt. Og lige skidt. Det er en berøringsangst, hvis du kan mene alting, hvis du kan bevæge dig i alle mulige retninger, hvis du kan gøre alt – og ingenting i øvrigt er moralsk forkasteligt.

I dag er alle muligheder åbne. Alt er åbent, og alle angler efter frihed. Jeg er ikke selv vokset op i frihed. Jeg er vokset op i et meget, meget stramt fængsel – men den frihed, der var at søge inde i det fængsel, var en langt større frihed end den frihed, du kan søge i dag...

„Mig og min køter Buller hjemme i baghaven. Jeg er omkring 15 år.“